

การศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบสินค้าชุมชนประเภทของที่ระลึก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Study for DEVELOPMENT OF COMMUNITY PRODUCT: SOUVENIR FOR SUSTAINABLE
ECOTOURISM.THAILAND

Case Study: Tambon Don Chang Muang Khon Kaen.

ทรงพล อุปชิตกุล^{1*} พยุงศิลป์ เปศรี² ธวัชชัย ช่างเกวียน³ เพ็ญประภา เพชระบูรณิน⁴

^{1*} สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาแพทยศาสตร์ ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

123 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทรศัพท์ 043 363162 *e-mail: sanoop@kku.ac.th

² สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

123 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

³ สาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

123 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

⁴ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

123 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ชนิด รูปแบบ วัสดุ สินค้าชุมชนประเภทของที่ระลึก เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับการออกแบบ ชนิด รูปแบบ และวัสดุ สินค้าของที่ระลึก คำนิยามศัพท์ 1. ชุมชนต้นแบบ หมายถึง พื้นที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2. ชนิด หมายถึง รูปแบบของของที่ระลึก เช่น เครื่องปั้นดินเผา เสื้อ กระเป๋า ที่เสียบปากกา ที่วางโทรศัพท์ ตะกร้า ที่รองแก้ว ที่รองจาน แจกัน แฟ้มเอกสาร หมวก ที่ใส่จดหมาย ที่เก็บนามบัตร ที่ใส่แว่น ตุ๊กตา กล้องกระดาษทิชชู โคมไฟ ปฏิทิน 3. รูปแบบ หมายถึง เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย แก่งน้ำต้อน กุ่มแก้วหรือปราสาทหิน ศิลาล้าง และแหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 4. วัสดุ หมายถึง ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตของที่ระลึก เช่น ดินเหนียว ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว ต้นกก ไผ่ หญ้า และอื่นๆ ที่สามารถนำมาทำของที่ระลึกได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 5. การพัฒนารูปแบบสินค้าของที่ระลึก หมายถึง การออกแบบของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้น ประชากรในการวิจัยคือ ประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการออกแบบเฉพาะทางที่ได้จากข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวม การประชุมแสดงความคิดเห็น การประชุมวิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความเป็นไปได้ของชุมชน การประชุมอบรมชาวบ้านในชุมชน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ในการวิจัย คือ ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 104 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Quota Sampling และ Judgment Sampling โดยคำนึงถึงหลักการเหตุผล และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการกำหนดสัดส่วน และตามความมุ่งหมาย (Purposive Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง 65 คน เพศชาย 39 คน มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร การศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ย 3,001-6,000 บาท ภูมิลำเนาในภาคอีสาน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการผลิตของที่ระลึกชุมชน 94.2 เปอร์เซ็นต์ ไม่ต้องการผลิต คิดเป็น 5.8 เปอร์เซ็นต์ โดยมีปัจจัยมาจากไม่มีทักษะในการผลิต ไม่มีงบประมาณ ตามลำดับ ชุมชนมีความต้องการผลิตของที่ระลึกเพื่อทำให้เกิดรายได้ในชุมชน และสร้างเอกลักษณ์ส่วนท้องถิ่น แต่ขาดทักษะในการผลิต จึงมีความต้องการให้มีวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้ในการผลิตสินค้าของที่ระลึกประกอบ ด้วยออกแบบของที่ระลึกต่างๆ การทอผ้า พื้นเมือง สิ่งประดิษฐ์ แกะสลัก ตามลำดับ ส่วนชนิดของที่ระลึกที่ต้องการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย เสื้อ กระเป๋า กล้องกระดาษทิชชู ตะกร้า หมวก ที่ใส่จดหมาย ที่รองแก้ว ปฏิทินตั้งโต๊ะ ที่วางโทรศัพท์ ที่เสียบปากกา ที่รองจาน โคมไฟ แฟ้มเอกสาร พวงกุญแจ ตุ๊กตา ที่เก็บนามบัตร ที่

ใส่ไว้ อื่นๆ ตามลำดับ การเลือกใช้วัสดุในการผลิตให้ความคิดเห็นว่า ควรใช้วัสดุที่ทำจากกก ไม้ไผ่ กระดาษพรวัว ตามลำดับ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น และนำเอารูปแบบที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาประยุกต์ ประกอบด้วย กุ๊แก้วหรือปราสาทหินศิลาแลง แก่งน้ำต้อน ประวัติองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง

Abstract

This research aims to study the material form the Community souvenirs. For sustainable ecotourism . Factors influencing the development of the memorial for the tour to be consistent with the design type, style and material goods in favor of the Definition 1 . Community prototype refers to the area in Tambon Don Chang District , Khon Kaen Province . two . species refers to the form of souvenirs such as pottery, mats, bags, pen stand. Replacement baskets , vases, coasters, placemats , hats , put the mail file that holds a business card holder tissue box dolls, lamps , wine calendar . 3 refers to local identity . Which consists of a gang, led Shepherd Ku glass or stone laterite. And tourism in Tambon Don Chang , Amphur Muang Khon 4. Material components used in the production of souvenirs such as clay , bamboo, coconut shell papyrus Pine Grass and other things that can bring a souvenir . Elephant in Tambon Don Muang Khon 5 . Development is the means to design a commemorative gift that is unique in Tambon Chang Don Muang Khon Kaen.

To be suitable for the needs of travelers . The research in this study using data collected in the field (Field Survey Research) tools used for data collection was a questionnaire (Questionnaire) made up the population of this study was the population in Tambon Don Chang District . Khon Kaen

From secondary data collected. The comment The analysis of potential strengths , weaknesses, opportunities and threats of the possibility of the community. Training meeting people in the community. And in-depth interviews (Depth Interview) community in Tambon Chang Don Muang Khon Kaen. Tourism -related

The research community in Tambon Don Muang Khon Chang 104 people by sampling Judgment Sampling Quota Sampling and taking into account the principle reason. Sampling and methods of scaling . And intentional (Purposive Sampling).

The results showed that the

Sample was female, 65 male , aged between 41-50 years, 39 people , mostly farmers. Primary education, income, average 3,001-6,000 baht domiciled in the east. Provide feedback on the needs of the development community, 94.2 percent of unwanted souvenir production at 5.8 percent with no factor of production skills . No budget by community needs souvenirs produced to make money in the local community and build identity . But the lack of production skills So there is a need for a guest speaker to educate trainees in the production of the memorial assembly. The design of souvenirs Weaving artifacts carved by the type of gift you want , designed to meet the needs of travelers with baskets , hats, mats, bags, tissue box , enter the letters stenciled calendars . Replacement Pen placemats , lamp doll keychain file that holds business cards to other wines , respectively, in production , choice of materials to the extent that . Use materials made of reeds , bamboo , coconut shell , respectively, which are materials that are already in the district. And took the form of a unique local application consists Ku glass or water rapids Shepherd laterite rock history Tambon Don Chang.

1.บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศ เช่น ในอินโดจีนและยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้ การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิก ที่จะนำผลประโยชน์มาสู่ระบบเศรษฐกิจด้วยการลงทุนที่ไม่สูง โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้

ประเทศไทยในอดีตได้รับการขนานนามและเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกว่าเป็น “สยามเมืองยิ้ม” เมืองแห่งรอยยิ้ม มิตรภาพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจ และเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามมากมาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือว่าโบราณสถาน อันเป็นจุดดึงดูดผู้คนให้หลั่งไหลเข้ามาเที่ยวชมอย่างไม่ขาดสาย นอกจากนั้นยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจึงทำให้ไทยกลายเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับโลก ความสำเร็จของการท่องเที่ยวไทย ทำให้ประเทศข้างเคียงในกลุ่มอาเซียน เริ่มรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นทำให้เราต้องมาทบทวนว่า การท่องเที่ยวไทยมีศักยภาพเพียงพอแค่

โหนด มีข้อได้เปรียบประเทศอื่นในด้านใดบ้าง และจะมีความยั่งยืนเพียงใด

ในขณะที่เดียวกัน ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ เช่น เราพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งแต่การเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวมากกว่าคุณภาพ การใช้ธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นจุดขาย นักท่องเที่ยวก็เริ่มถูกต่อต้านอย่างรุนแรง ผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวมิได้กระจายไปอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก คนในท้องถิ่นไม่ได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว และบางครั้งกลับต้องเป็นฝ่ายรับภาระผลเสียจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย [1]

พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบาย ควรมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองตาม มาตรา ๒๖ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อมและความต้องการของวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของกิจการวิสาหกิจชุมชน และการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาดการร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพการผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งชุมชนควรตระหนักไว้เป็นสำคัญ

แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดการบริการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีแนวทางสำคัญ 5 แนวทาง คือ

- 1 การบริการขนส่ง
- 2 การบริการที่พักแรม
- 3 การบริการอาหารและบันเทิง
- 4 การบริการนำเที่ยวและมีคฤศก์
- 5 การบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าที่ระลึกของชุมชนกลับไปฝากญาติมิตรในภูมิลำเนาของตนได้ [2]

ของที่ระลึกเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ชุมชนสามารถนำเอามรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นำมาแปลงเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ เกิดการระลึกถึง เกิดความซาบซึ้ง โดยนำติดตัวกลับไปในรูปแบบของที่ระลึกต่างๆ เช่น การถ่ายทอดบรรยากาศทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ต่างๆ ออกมาเป็นภาพถ่าย ภาพเขียน ภาพปั้น สัญลักษณ์ สิ่งประดิษฐ์ในรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัสดุที่มีในท้องถิ่นมากมาย ทำให้

เกิดรายได้และมีผลทางด้านจิตใจ เกิดความรัก ความหวงแหนต่อธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ต่างๆ ของท้องถิ่น ที่สามารถจะนำไปเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งในทางวัฒนธรรม ความเจริญทางวัตถุความสำเร็จในทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพที่สูงของสังคมแห่งหนึ่ง อาจเป็นเหตุทำให้เกิดความสนใจยอมรับจากสังคมอีกแห่งหนึ่ง เมื่อสังคมกลุ่มที่รับเอาวัฒนธรรมของผู้อื่นเข้ามาไว้ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองถูกทอดทิ้ง ขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมค่อยๆ สูญไป รูปแบบสิ่งของเครื่องใช้ในพิธี ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ในอดีตพลอยสูญหายไปหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ในด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในปัจจุบัน รูปแบบเครื่องมือเครื่องใช้ที่เคยเอื้ออำนวยความสะดวกสบายต่อการดำรงชีพในอดีตนับวันกำลังจะหมดไป ทั้งนี้เนื่องจากมีสิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพเข้ามาทดแทน จึงทำให้รูปลักษณะของสิ่งต่างๆ เหล่านี้กลายเป็นของระลึกให้นึกถึงอดีตแห่งวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนรุ่นก่อน

รูปแบบของที่ระลึกมีความแตกต่างกันออกไปอย่างมากไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณะของบริโภค เครื่องใช้ไม้สอย ตลอดจนเครื่องประดับหรือวัตถุทางศิลปะก็ตาม สาเหตุที่ทำให้รูปแบบของสิ่งเหล่านี้แตกต่างกันก็เนื่องมาจากเงื่อนไขอิทธิพลของ

1. วัสดุที่ใช้ทำ (Material)
2. เทคนิคการทำ (Technique)
3. ค่านิยมหรือประเพณีนิยมในท้องถิ่น (Tradition Fashion) [3]

ดังนั้นโครงการวิจัยนี้ หวังว่าจะทำให้เกิดการอนุรักษ์ ความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามมากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 ส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ในข้อที่ 9.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยว ในหัวข้อที่ 1.2 การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในกลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 แผนงานวิจัย โดยเฉพาะในหัวข้อที่ 4.2 การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่มีความต้องการที่จะส่งเสริม

อนุรักษ์และพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพทางเศรษฐกิจทางด้าน การท่องเที่ยวของประเทศ ซึ่งได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมาแล้วเป็นเวลาประมาณ 200 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่สามารถเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนรวมทั้งวัสดุจากธรรมชาติที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นของที่ระลึกได้ ในท้องถิ่นมาพัฒนา ให้เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงประสานสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ของท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น ทางด้านสถาปัตยกรรม ศาสนา และวัฒนธรรมที่เก่าแก่

คูแก้วหรือปราสาทหินศิลาแลงเป็นศาสนสถานเขมรขนาด เล็กสร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 ในพุทธศาสนานิกายมหายาน พระประสงค์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในการสร้างศาสนสถาน เพื่อเป็นสิ่งที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและรักษาโรคภัยไข้เจ็บแก่ ประชาชน มีธรรมชาติที่สามารถทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้แก่

แก่งน้ำร้อนโครงการพัฒนาบึงแก่งน้ำร้อนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2539 ในตำบลกุดกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีพืชพรรณธรรมชาติ เช่น กก ผือ ไม้ ดินเหนียว และอื่นๆ เป็นต้นทุน ในการผลิตของที่ระลึกทำให้เกิดรายได้ให้กับชุมชน ให้มีเศรษฐกิจที่ ดีขึ้น

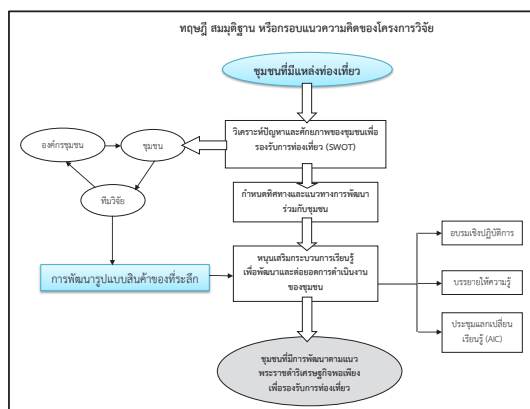
คณะวิจัยมองเห็นศักยภาพดังกล่าวจึงต้องการศึกษาศักยภาพและธรรมชาติในรูปแบบต่างๆของชุมชนที่สามารถ ออกแบบและพัฒนาให้เป็นของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยนำเอาวัสดุต่างๆ

2.วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษา ชนิด รูปแบบและวัสดุ สินค้าชุมชน ประเภทของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2 เพื่อพัฒนา ชนิด รูปแบบและวัสดุ สินค้าชุมชน ประเภทของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.ทฤษฎี สมมติฐาน กรอบแนวคิด

4.วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาหาข้อมูลจาก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การใช้แบบสอบถาม การประชุมระดมสมองหาจุดแข็ง จุดอ่อน และปัญหาอุปสรรค การฝึกอบรมให้ความรู้ ซึ่งสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Quota Sampling และ Purposive Sampling จำนวน 104 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.2.1 แบบสัมภาษณ์ (Structure Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การประชุมระดมสมองเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรคของชุมชน การอบรมให้ความรู้

4.2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4.2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

4.3 การรวบรวมข้อมูล

4.3.1 การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) ได้ดำเนินการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) หนังสือที่เกี่ยวข้อง
- 2) แหล่งข้อมูลจาก Website
- 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.4 การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field survey Research)

4.4.1 การใช้แบบสัมภาษณ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

4.4.2 การระดมสมองหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรค

4.4.3 การฝึกอบรมให้ความรู้

ภ.4.4 การใช้แบบสอบถามความต้องการในสถิติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.4.5 อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อออกแบบและพัฒนาของที่ระลึก

4.4.6 ทดลองจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

4.4.7 พัฒนาของที่ระลึก แก๊ไข ปรับปรุงของที่ระลึก เพื่อเป็นต้นแบบในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

5. ผลการศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ชนิด รูปแบบและวัสดุ สินค้าชุมชนประเภทของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อ

พัฒนา ชนิด รูปแบบและวัสดุ สินค้าชุมชนประเภทของที่ระลึก เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เริ่มต้นจากการสร้างแบบสอบถามชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ถึงความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบการผลิตสินค้าประเภทของที่ระลึก วัสดุที่นำมาใช้ และการพัฒนาการตลาดของที่ระลึกในชุมชน

ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการผลิตของที่ระลึกชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง) สินค้าของที่ระลึกที่ต้องการผลิต จำหน่ายเป็นของที่ระลึก และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตของที่ระลึกชุมชน หลังจากนั้นได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) โดยการสอบถาม และได้ดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้ตัวสถิติ คือความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ตามลำดับ ดังนี้

5.2 ผลจากการสอบถาม ชาวบ้านในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แบ่งรายละเอียดการนำเสนอของเรื่องต่างๆ ออกเป็น 4 ส่วน คือ

5.2.1. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างชาวบ้านในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 104 คน ได้ตอบแบบสอบถามและได้นำมาวิเคราะห์และประมวลผลสามารถสรุปเป็นข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป ได้ดังนี้

1) จำแนกตามเพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 37.5

2) จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็น ร้อยละ 40.4 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 25-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 อายุ

3) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนมากมีอาชีพ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 41.3 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.7 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจและกรรมการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6.7

4) จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนมากมีการศึกษา ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.6 ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.8

5) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนมากมีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน 3,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25 รายได้ 6,001-9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.3

6) จำแนกตามภูมิลำเนาพบว่า ส่วนมากมีภูมิลำเนาภาคอีสาน คิดเป็นร้อยละ 94.2 รองลงมาคือ ภาค

ตะวันออกและภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 2.9 ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0

5.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการผลิตของที่ระลึกชุมชน

1) ท่านมีความต้องการที่จะผลิตของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายใน องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้างหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 94.2 และไม่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

2) สาเหตุที่ท่านไม่ต้องการผลิตของที่ระลึก เนื่องจากไม่มีทักษะในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 51.0 ไม่มีงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 44.2 และมีงบประมาณน้อย คิดเป็นร้อยละ 55.8

3) ท่านมีความต้องการที่จะผลิตของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย เนื่องจาก เกิดรายได้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมาสร้างเอกลักษณ์ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 50 และเกิดความร่วมมือในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ตามลำดับ

4) ท่านมีความต้องการให้มีวิทยากรมาจัดการอบรม ให้ความรู้ สาธิตวิธีการและออกแบบ ในเรื่องใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ส่วนมากให้ความคิดเห็นเลือกออกแบบของที่ระลึกต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 64.4 รองลงมาคือผ้าทอพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 50.0 สิ่งประดิษฐ์ แกะสลัก คิดเป็นร้อยละ 42.3 ซิลกรีนเสื้อ คิดเป็นร้อยละ 24 ปั่นและทำพิมพ์รูปปั้น คิดเป็นร้อยละ 21.2 ออกแบบบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 19.2 พันธุ์แก้ว คิดเป็นร้อยละ 14.4 พันธุ์กระจก คิดเป็นร้อยละ 9.6 เขียนภาพลายเส้นและเขียนภาพสีน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 5.8 เขียนภาพสีน้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.8 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.9 (ดอกไม้ประดิษฐ์ และไม่ประดิษฐ์) ตามลำดับ

5.2.3 ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ รูปแบบ และวัสดุ และเอกลักษณ์ ในการผลิตสินค้าชุมชน แบ่งรายละเอียดการนำเสนอสินค้าของที่ระลึกที่ต้องการผลิตจำหน่าย

1.รูปแบบของที่ระลึก แบ่งออกเป็น 17 ชนิด คือ ที่วางโทรศัพท์ ที่เสียบปากกา เสื้อ ที่ใส่แว่น ตะกร้า เข็มเอกสาร ที่เก็บนามบัตร ที่ใส่จดหมาย ที่รองแก้ว หมวก ที่รองจาน ปฏิทินตั้งโต๊ะ ตุ๊กตา กล้องกระดาษทิชชู พวงกุญแจ โคมไฟ กระเป๋า ตามลำดับ [4]

2.ส่วนวัสดุในการผลิตในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง ส่วนใหญ่แสดง ความคิดเห็นมากที่สุดคือวัสดุที่ทำมาจากต้นกก คิดเป็นร้อยละ 21.5 รองลงมา คือวัสดุที่ทำจากไม้ไผ่ คิดเป็นร้อยละ 16.8 และวัสดุที่ทำจากไม้ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

3.เอกลักษณ์ของที่ระลึก (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ส่วนมากให้ความคิดเห็นเห็นว่า ใช้รูปแบบ (เอกลักษณ์) ของภูแก้วหรือปราสาทหินศิลาแลง คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมาคือแก่นง้า

ตอน คิดเป็นร้อยละ 57.7 เครื่องปั้นดินเผา คิดเป็นร้อยละ 56.7 ตามลำดับ

5.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตของที่ระลึกชุมชน ส่วนมากให้ความคิดเห็นว่าไม่มีนักออกแบบมาให้คำแนะนำและเป็นวิทยากรให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาคือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการผลิตของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 63.5 กลัวสินค้าขายไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 62.5 ตามลำดับ

11. ข้อเสนอแนะ

โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร และชุมชน จะต้องร่วมกันสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนมองเห็นคุณค่าของศิลปะวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ยั่งยืนสืบไป

ปัญหาการผลิตของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว คณะวิจัยเห็นถึงขีดจำกัดของผู้ผลิตสินค้า ของที่ระลึกส่วนใหญ่ยังขาดแนวคิดในการออกแบบ ขาดงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ คณะวิจัยเห็นว่า แนวทางแก้ปัญหาในการผลิตของที่ระลึก จะต้องมีความรู้ความสามารถไปพัฒนาแนวคิด และร่วมกับชุมชน ในการพัฒนาของที่ระลึก เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ควรมีผู้เข้ามาศึกษาวิจัยหาข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพราะนี่คือฐานข้อมูลที่จะเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวในอนาคตของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างยั่งยืน และเป็นมรดกของชาติที่ต้องรักษาไว้

12. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงตามไปด้วยดี ส่งผลให้ผลการวิจัยสามารถเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบสินค้าชุมชน

ประเภทของที่ระลึกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาของที่ระลึกได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษาแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ที่ได้ช่วยเหลือในการสำรวจเก็บข้อมูล การจัดทำข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวบรวมสืบค้นข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเสร็จสมบูรณ์ทุกประการ

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณศิริพงษ์ ทองสี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง คุณวิทยา เมืองแก้ว ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง คุณรุ่งทิwa หัสดา ลอย นักพัฒนาชุมชน รวมถึงเจ้าหน้าที่และชุมชนในองค์การบริหารส่วน ตำบลคอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ร่วมมือจนทำให้โครงการวิจัยบรรลุผลสำเร็จด้วยดีทุกประการ

13. เอกสารอ้างอิง

- [1] ณัฐพันธ์ น่วมสำราญ. 2544. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2554 จาก <http://index.library.tu.ac.th>.
- [2] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด, 2548.
- [3] ประเสริฐ ศิลรัตน์. ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ : โอเดียน. สโตร์, 2531.
- [4] เพ็ญศรี เจริญวานิช. การพัฒนาตลาดสินค้าของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

